

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет
«Одеська юридична академія»
ГО «Південно-український центр гендерних проблем»

**«СУЧАСНІ ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ:
ГЛОБАЛЬНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІРИ»**

**«MODERN POLITICAL PROCESSES: GLOBAL AND
NATIONAL DIMENSIONS»**

МАТЕРІАЛИ IV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
6 – 7 березня 2025 р.

м. Одеса

УДК 323.2+327(043.2)

За загальною редакцією президента Національного університету «Одеська юридична академія», доктора юридичних наук, професора, академіка Національної академії правових наук України, академіка Національної академії педагогічних наук України **С.В. Ківалова.**

Сучасні політичні процеси: глобальний та національний виміри: матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Одеса, 6-7 березня 2025 р.) /за заг. ред. С. В. Ківалова. Одеса, 2025. 224 с.

Modern political processes: global and national dimensions : proceedings of the 4th International scientific and practical internet conference (Odesa, March 6-7, 2025) / Ed. S.V. Kivalov. Odesa, 2025. 224 p.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції.

Марко О. (Київ) Концепція «п'ятої влади» у цифрову епоху	74
Барасій В. (Одеса) Трансформаційні процеси у медіа-просторі: вплив на політичну комунікацію.....	79
Воробйов В. (Одеса) Процес трансформації політичного представництва в умовах цифровізації суспільства	83
Махия С. (Київ) Штучний інтелект у глобалізаційних політичних процесах: переваги та ризики	87
Капсамун О. (Одеса) Стратегічні ризики проксі-війн в сучасному геополітичному протистоянні	92
Кропивко В. (Одеса) Комунікативні технології: від «інженерії згоди» до інтерактивного формування громадської думки	95
Чигідін В. (Одеса) Демократичне політичне представництво в муніципальних інституціях: баланс інтересів	99
Шевчук А. (Житомир) Постправда як чинник виборчого процесу: на прикладі президентських виборів в США 2024 року	103
Насарая А. (Одеса) Публічне адміністрування цифровізації портової діяльності в Україні	108
Галета Я. (Одеса) Суверенні права держави у системі багаторівневого управління морською діяльністю	114
Криворученко М. (Одеса) Цифровізація морської галузі: тенденції у сфері підготовки та дипломування моряків	119
Барановська В. (Одеса) Екологізація морської та портової діяльності: провідні глобальні ініціативи та правовий базис	123
Сушко А., Виговська В. (Одеса) Особливості демократичного транзиту в молдові	128
Возненко Л. (Одеса) Впровадження європейських стандартів у модель місцевого самоврядування в Україні	134
Проноза І., Піскун К. (Одеса) Вплив кібервійни на процес євроінтеграції: аналіз глобальних кейсів.....	138

ІІІ СЕКЦІЯ: ЕТНОНАЦІОНАЛЬНА ТА СОЦІОКУЛЬТУРНА ПОЛІТИКА: МОДЕЛІ, МЕХАНІЗМИ, ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ

Rostetska S. (University of Nottingham (UK)) Vulnerability of migrants: from violence to modern slavery	142
Явір В. (Київ) Деколонізація в Україні: сучасний стан та перспективи	145
Кормич Л. (Одеса) Імідж влади як об'єкт в когнітивній війні	150
Голденштейн К. (Київ) Визначальні складові політики пам'яті	155

Штучний інтелект у глобалізаційних політичних процесах: переваги та ризики

Стрімкий технологічний розвиток відкрив нові можливості для глобального впливу на держави і суспільства. На нинішньому етапі людства особлива увага приділяється штучному інтелекту (ШІ), оскільки деякі політики і вчені висловлюють побоювання, що він може стати суб'єктом глобальної політики. І. Маск під час саміту AI Safety у Лондоні (листопад 2023 р.) заявив, що ШІ становить загрозу для сучасного світу (2). Представники 28 країн підписали Декларацію Блетчлі (10), де вони погодились, що існує потреба розуміти потенційні ризики ШІ та спільно керувати ними. Серед цих держав, окрім Британії та держав ЄС: США, Китай, Ізраїль, Корея, Індія, Індонезія, Україна. Водночас розвиток людства з гармонійним використанням цієї технології може допомогти впоратися із сучасними викликами планетарного масштабу, зокрема такими, як пандемії, голод, екологічні катаклізми та ін.

Генеральний секретар ООН А. Гутерреш, в своєму інтерв'ю виданню Reuters (червень 2023 р.) заявив, що підтримує створення міжнародного органу з нагляду за ШІ, за зразком МАГАТЕ, задля регулярного перегляду механізмів керування ШІ та надання пропозицій щодо відповідності його функціонування верховенству права (7). Під час виступу на Всесвітньому економічному форумі в Давосі (січень 2025 р.) А. Гутерреш висловив думку, що світові лідери не розуміють, що неконтрольована експансія штучного інтелекту є екзистенційним викликом та глибокою загрозою на рівні з екологічною кризою і загрожує перевернути життя (5).

У технологічному контексті ШІ віддзеркалює дуальний сенс, який здатен, як принести значну користь людству, так і привести до катастрофічних наслідків. Окрім побоювань та закликів до контролю за розвитком ШІ, варто

зауважити, що ця інновація має значний потенціал та безліч переваг для глобальних політичних процесів. Зокрема:

1. Збір та обробка аналітичних даних. З огляду на швидкість обміну та значні об'єми інформації, застосування технології ІІІ сприяє виявленню прихованих закономірностей та тенденцій, моделює наслідки політичних рішень та на основі історичних даних дає змогу уникати повторення помилок.

2. Підвищення ефективності прогнозування. Своєчасне виявлення соціальних проблем сприяє ефективному плануванню ресурсів та бюджетів, і як наслідок, виокремлюється базис для прийняття політичних рішень.

3. Покращення політичної комунікації та підвищення прозорості процесів. За допомогою ІІІ можна швидше та ефективніше обробляти звернення громадян та з'ясовувати запити від населення щодо певних потреб, здійснювати автоматизований моніторинг політичних рішень та їх виконання, а також перевіряти відповідність рішень законодавству.

4. Оптимізація міжнародної співпраці. За допомогою систем штучного інтелекту стає можливим автоматизований моніторинг та аналіз міжнародних подій в реальному часі, що сприяє автоматизованій синхронізації дій, що особливо важливо під час врегулювання міждержавних криз.

Водночас, як вже згадувалося, ІІІ несе серйозні ризики для всього людства. На думку Ю. Харарі, яку він оприлюднив виданню «The Telegraph» [6], людство може не пережити ІІІ, особливо, якщо ця технологія буде використовуватись режимом, подібним до нацистського. Також він додав, що інша небезпека може полягати в тому, що світова економічна система, через заміщення трудової діяльності людини технологіями ІІІ, може вважати мільйони людей, абсолютно марними, і це матиме жахливі політичні та психологічні наслідки.

На особливу увагу заслуговує коментар Г. Брендса для видавництва Bloomberg (3), в якому він виділяє 6 варіантів розвитку подій, як ІІІ може змінити світ. У рамках розгляду глобалізації політичних процесів, варто виділити декілька з них.

1. ІІІ та глобальний контроль населення: система «соціального кредиту», запроваджена урядом Китаю в ідентифікації особи через обличчя, базована на технології ІІІ, обмежує або надає доступ людині до різноманітних послуг – від можливостей кредитів під низькі відсотки до квитків на транспорт.

2. ІІІ у веденні війни: дана технологія може надавати особливі можливості, про які, скоріш за все, як стримуючий фактор, вже заявляють представники деяких країн. Заявлена ініціатива Пентагону «Replicator Initiative» (9) передбачає використання тисяч дронів із підтримкою ІІІ, щоб ліквідувати китайський флот, під час вторгнення до Тайваню.

3. Складність контролю застосування ІІІ: справедливо і досить влучно заявлено, що нагляд за «машинним розумом» на рівні світу, буде набагато складніший, ніж за розповсюдженням ядерної зброї, і така тенденція може привести до об'єднання зусиль таких конкуруючих ідеологій, як США та Китай, та проведення міжурядових діалогів (4) у пошуках консенсусу з безпеки використання ІІІ.

Також не можливо обійти увагою статтю журналу Forbes (1), в якій є посилання на звіт під назвою «План дій для збільшення безпеки ІІІ», замовником якого виступає Міністерство закордонних справ США за федеральним контрактом. У ньому відмічений найгірший сценарій, де ІІІ може становити для людства загрозу на рівні вимирання через ризик втрати контролю та ворожість до людства за замовчуванням.

На офіційному сайті ЮНЕСКО вказано, що ні в одній іншій сфері етичний компас не є більш актуальним, ніж у штучному інтелекті. «Технологія штучного інтелекту приносить значні переваги в багатьох сферах, але без етичних бар'єрів вона ризикує відтворити упередження та дискримінацію в реальному світі, підживлювати розбіжності та загрожувати основним правам і свободам людини» (11). Нормативний документ щодо етики використання ІІІ був розроблений ЮНЕСКО та одноголосно прийнятий 193 державами-членами (8). Для глобальної політики важливими є такі аспекти, вказані в документі: держави-учасники зобов'язані впроваджувати етичні норми,

прийняті ЮНЕСКО, на своїх національних рівнях та розробляти відповідне законодавства; держави повинні забезпечити захист прав, гідності та особистих даних людини в процесі застосування ШІ; держави мають враховувати екологічні наслідки використання технологій ШІ та сприяти мінімізації шкоди від них; держави повинні забезпечити прозорість та доступ до алгоритмів і механізмів підзвітності, щоб гарантувати дотримання етичних норм.

Отже, глобалізація політичних процесів та їх інтенсивність спонукає людство до контролю за розвитком та використанням ШІ. Як мінімум, три аспекти ШІ свідчать про непередбачуваність майбутнього людства: вражаюча користь від його використання; ризики для глобальних політичних акторів; екзистенційна, безпрецедентна шкода в напрямі знищення населення планети. Необхідність збереження життя може спонукати до формування єдиного світового центру прийняття політичних рішень, де його функціонування може бути можливим через стирання адміністративних кордонів країн, анулювання суверенітетів держав та тотальний контроль планетарного масштабу. Іншими словами, глобальні політичні процеси перейдуть в стадію мондіалізації для універсального упорядкування соціального буття людства, як цілісності.

Список використаних джерел:

1. «Загроза рівня вимирання». Чому відкритий ШІ-код та перегони в розробці загального штучного інтелекту можуть вартувати людству життя? TIME аналізує звіт, зроблений для уряду США (2024). *Forbes Ukraine*. <https://forbes.ua/innovations/zagroza-rivnya-vimirannya-amerikanskiy-uryad-otrimav-zvit-pro-potentsiyni-riziki-shtuchnogo-intelektu-dlya-lyudstva-eksklyuziv-time-12032024-19799>
2. Маск: штучний інтелект – найбільший екзистенційний ризик для людства. Що про ці виклики кажуть на саміті AI Safety у Британії? (2023). *Голос Америки*. 01.11.2023. <https://www.holosameryky.com/a/britain-artificial-intelligence/7337217.html>
3. Brands, H. (2024). 6 Ways AI Will Change War and the World. *Bloomberg*. <https://www.bloomberg.com/opinion/features/2024-06-09/how-will-ai-change-war>
4. China, U.S. hold first meeting of inter-governmental dialogue on AI (2024). https://english.www.gov.cn/news/202405/16/content_WS664579edc6d0868f4e8e7268.html#:~:text=China%20and%20the%20United%20States,and%20other%20issues%20of%20concern

5. Davos 2025: Special Address by António Guterres, Secretary-General, United Nations (2025). <https://www.weforum.org/stories/2025/01/davos-2025-special-address-by-antonio-guterres-secretary-general-united-nations/>
6. Harari, Yu. (2023). 'I don't know if humans can survive AI'. *The Telegraph*. <https://www.telegraph.co.uk/news/2023/04/23/yuval-noah-harari-i-dont-know-if-humans-can-survive-ai/>
7. Nichols, M. (2023). UN chief backs idea of global AI watchdog like nuclear agency *Reuters*. <https://www.reuters.com/technology/un-chief-backs-idea-global-ai-watchdog-like-nuclear-agency-2023-06-12/>
8. Recommendation on the ethics of artificial intelligence. (2021). <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000380455>
9. Stavridis, J. (2023). The US Military Is Getting Smaller, Cheaper and Smarter. *Bloomberg*. <https://www.bloomberg.com/opinion/articles/2023-09-01/pentagon-building-killer-drone-swarms-for-possible-war-against-china>
10. The Bletchley Declaration by Countries Attending the AI Safety Summit, 1-2 November 2023 (2025). <https://www.gov.uk/government/publications/ai-safety-summit-2023-the-bletchley-declaration/the-bletchley-declaration-by-countries-attending-the-ai-safety-summit-1-2-november-2023>
11. UNESCO's Recommendation on the Ethics of Artificial Intelligence: key facts (2023). <https://www.unesco.org/en/articles/unescos-recommendation-ethics-artificial-intelligence-key-facts>